

Nota informativă

cu privire la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative în vederea armonizării legislației naționale la prevederile Legii nr.5-XVI din 9 februarie 2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați.

Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative este elaborat în conformitate cu prevederile Programului național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015 și planul de acțiuni pentru implementarea acestuia în perioada 2013-2015, aprobat în iulie 2013, care reprezintă un document strategic și determină obiectivele politicii de asigurare a egalității de gen în Republica Moldova până în anul 2015. Totodată promovând acest proiect implementăm politicile naționale care au un angajament internațional. În acest context menționăm Planul de acțiuni din 2010, aprobat la cea de-a 7-a Conferință a Miniștrilor responsabili pentru egalitatea între femei și bărbați cu genericul ”A răspunde provocărilor legate de asigurarea egalității de gen de jure și de facto”, Strategia europeană pentru egalitate între femei și bărbați și planul de acțiuni pentru anii 2010-2015, angajamentele semnate prin planul de acțiuni de asigurare a egalității de gen și dezvoltare, la cel de-al patrulea Forum de nivel înalt cu privire la eficiența asistenței externe la Busan, Republica Coreia, 2011.

În vederea realizării Comentariilor finale ale Comitetului privind eliminarea discriminării față de femei (2006) adresate Republicii Moldova, în 2011 și 2012 Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a efectuat monitorizarea implementării politicilor din domeniu: a Legii nr.5-XVI din 09 februarie 2006 cu privire la asigurarea egalității între femei și bărbați realizată în 2007 și a Programului Național de asigurare a egalității de gen pe anii 2010-2015 (PNAEG), adoptat prin Hotărârea Guvernului nr.933 din 31.12.2009. Analizele efectuate au demonstrat progresele și lacune în domeniul asigurării egalității de gen nu numai de ”jure”, dar și de ”facto”.

Deși de jure legislația Republicii Moldova garantează femeilor același acces ca și bărbaților la procesul politic, serviciile sociale, asistență medicală, educație, muncă, căsătorie, îngrijirea copiilor, proprietate, moștenire și accesul la justiție, în realitate există multe bariere pentru femei de a dispune de drepturile oferite. Astfel, domeniile cele mai problematice rămân a fi abilitarea femeilor în domeniul politic, economic și social, violența față de femei.

Comitetul ONU privind eliminarea discriminării față de femei recomandă ca Republica Moldova să asigure o abordare cuprinzătoare a implementării Convenției cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei,

care să includă principiile de asigurare a egalității între femei și bărbați în toate politicile și programele. Comitetul recomandă ca strategia de gender mainstreaming să fie introdusă în toate instituțiile publice, politicile și programele, susținută prin instruire în domeniul asigurării egalității de gen și îmbunătățit mecanismul instituțional din domeniu.

În contextul celor menționate mai sus, a fost inițiat procesul de armonizare a legislației naționale cu prevederile Legii nr. 5-XVI din 9 februarie 2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați. Primul proiect de lege elaborat și transmis spre avizare în 2010 a avut o rezonanță mare și a primit o multitudine de obiecții și propuneri în contextul asigurării unei armonizări mai vaste a legislației în vigoare la prevederile Legii nominalizate. Astfel a fost efectuată și o expertiză din partea organizației internaționale OSCE/ODIHR precum și din partea agențiilor ONU, din partea cărora au fost primite o serie de recomandări pentru procesul de armonizare a legislației axate pe promovarea egalității de gen în legislația aferentă, dar mai ales pe constituirea unui mecanism instituțional pentru prevenirea și combaterea discriminării.

La baza proiectului actual a stat și exercițiul de elaborare a Raportului periodic combinat patru-cinci cu privire la implementarea CEDAW în Moldova (2011) unde unitățile gender au venit cu analize profunde pe domenii, inclusiv invocarea barierelor legislative în implementarea atât a prevederilor tratatelor internaționale în domeniu, cât și a legislației naționale. De asemenea apreciem și rolul semnificativ al proceselor de monitorizare al documentelor menționate mai sus prin intermediul cărora s-au elucidat punctele forte și slabe în implementarea acțiunilor menite să asigure obiectivele generale încorporate în strategia de sector.

Conform Programului de Activitate al Guvernului Republicii Moldova - Integrarea europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare, 2011-2014, la capitolul Politici sociale, punctul d. Politici de gen, unul din obiectivele domeniului vizează sporirea cotei de participare a femeilor la luarea deciziilor și în structurile de reprezentare politică și publică. În acest context, ca acțiune ce urmează a fi realizată pentru atingerea obiectivului menționat și asigurarea procesului de armonizare cu Legea nr. 5-XVI din 9 februarie 2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați s-au propus de operat modificări la următoarele acte legislative:

La **Legea nr. 64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern** se propune includerea unei măsuri afirmative – cota de reprezentare minimă de 40% a unuia din sexe - menită să asigure promovarea participării active a femeii la luarea deciziilor și în structurile de reprezentare publică. De asemenea s-a optat pentru consolidarea competențelor deținute de Guvern cu privire la rolul promotor și

coordonator al politicilor sensibile la dimensiunea de gen și respectarea principiului egalității între femei și bărbați în politica de cadre.

Cercetările empirice și studiile analitice de monitorizare a presei scrise¹ efectuate pînă acum au evidențiat faptul că producțiile media reflectă diferit și tendențios „bărbatul” și „femeia”: în conținuturile acestora constatîndu-se un dezechilibru enorm între cele două sexe atît ca pondere, cît și ca tematici în cadrul cărora sunt vizați. Experiențele negative înregistrate în mass-media națională au impulsionat propunerea unor modificări la **Legea presei nr. 243-XIII din 26 octombrie 1994** cu scopul obligării publicațiilor periodice și agențiilor de presă să utilizeze un limbaj non-sexist și să prezinte imaginile femeii și bărbatului prin prisma drepturilor egale în sferele vieții publice și private. Paradigma egalității de gen și a tratamentului egal al bărbaților și al femeilor, cu toate implicațiile sale, sunt subiecte indispensabil legate de produsele mediatice, iar rolul celor care activează în acest domeniu este crucial: sensibilitatea de gen a persoanelor care elaborează anumite produse mediatice (jurnaliști) sau care iau decizii asupra unor teme și accente (decidenții din redacție) este un factor determinant pentru calitatea produsului final. Produsele mediatice cu referire la femei (presa scrisă, audio, video și electronică) deseori prezintă o imagine degradantă și negativă a acestora, ceea ce prejudiciază imaginea femeilor în societate, cauzează repercusiuni grave asupra felului în care acestea se auto - evaluează și în care sunt percepute de către societate per ansamblu și de către bărbați, în particular. Fie că sunt subapreciate ca și participare publică sau suprareprezentate în sfera showbiz-ului, ambele extreme sunt deopotrivă nocive. În același timp, rolul social al bărbaților este argumentat, în special, în domeniul participării politice și economice, cu impact determinant asupra dezvoltării țării. Prin această abordare, produsele media nu fac decît să perpetueze rolurile tradiționale și atitudinile sexiste. Propunerile înaintate vor consolida un echilibru de gen în societate și vor valorifica parteneriatul de gen în sfera publică și cea privată, deopotrivă. Totodată aceste propuneri se încadrează în contextul implementării Recomandării CM / Rec (2013) Comitetului de Miniștri către statele membre privind egalitatea de gen și mass-media.

Legea nr. 271-XIII din 09 noiembrie 1994 cu privire la protecția civilă, armonizată în corespundere cu documentele Consiliului Europei², prin care se reiterează necesitatea eliminării prevederilor protecționiste față de femei în sistemul de protecție civilă.

¹ http://www.un.md/UNIFEM/programme_areas/capacity_building/media/index.shtml

² Recommendation No. R (96) 5 of the Committee of Ministers to member states on reconciling work and family life;

Legea nr.411-XIII din 28 martie 1995 ocrotirii sănătății, armonizată în corespundere cu documentele Consiliului Europei³ care prevăd ca femeile și bărbații să se bucure de oportunități egale de a realiza potențialul lor de sănătate, inclusiv prin accesul egal la servicii de sănătate și calitatea acestor servicii. Necesitățile diferite ale femeilor și bărbaților, determinate de diferențele lor biologice și contextul social, trebuie să fie respectate în prestarea acestora a serviciilor de sănătate pe parcursul vieții lor, din copilărie, pînă la bătrînețe. Rolurile de gen atribuite de societate și inegalitățile de gen de asemenea au un impact major asupra bunăstării generale. Motivele pentru aceste variații și, în consecință, rolurile și obligațiunile femeilor și bărbaților în calitatea sa de părinți, trebuie să fie respectate și în oferirea de șanse egale în asigurarea îngrijirii copilului bolnav.

Legea învățămîntului nr. 547-XIII din 21 iulie 1995, armonizată în corespundere cu prevederile Legii nr. 5-XVI din 9 februarie 2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, art.13; documentele Consiliului Europei⁴; recomandările experților naționali, se propune a fi completată cu prevederi speciale care ar asigura organizarea și coordonarea activității de elaborare a programelor și planurilor de învățămînt, a manualelor și altor materiale didactice în conformitate cu principiul egalității între femei și bărbați și promovarea participării echilibrate a femeilor și bărbaților la ocuparea funcțiilor didactice și științifice în sistemul de învățămînt și știință.

Legea nr. 797-XIII din 02 aprilie 1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului, în art. 12 se propune includerea unei prevederi noi ce ține de formarea componenței nominale a Biroului permanent al Parlamentului cu respectarea cotei de reprezentare minime de 40% a unuia din sexe. Această propunere este armonizată cu amendamentele înaintate pentru Codul Electoral privind respectarea principiului asigurării egalității între femei și bărbați în procesul electoral și anume la formarea listelor candidaților unui partid la înregistrarea sa.

³ Recommendation CM/Rec(2007)17 of the Committee of Ministers to member states on gender equality standards and mechanisms; Recommendation CM/Rec(2008) 1 of the Committee of Ministers to member states on the inclusion of gender differences in health policy;

⁴ Recommendation CM/Rec(2007)13 of the Committee of Ministers to member states on gender mainstreaming in education; Recommendation CM/Rec(2007)17 of the Committee of Ministers to member states on gender equality standards and mechanisms

La Legea nr. 1036-XIII din 17 decembrie 1996 cu privire la sistemul penitenciar se propun modificări în contextul excluderii expresiilor cu nuanță diferențiată față de condițiile de întreținere a femeilor și bărbaților.

Un alt domeniu care se prezintă problematic din perspectiva respectării drepturilor omului este domeniul de publicitate, precum reclamele publice cu privire la prestarea unor anumitor servicii, comercializării unor mărfuri și bunuri, unde s-au constatat încălcări grave cu referire la condițiile expuse în legislația națională privind conținutul acestor publicități de a nu fi amurale, denigratoare. Astfel au fost identificate și criticate mai multe publicități din ultimul timp nu numai de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei dar și de societatea civilă activă în domeniul gender. În acest context menționăm în deosebi publicitatea salonului de mobilă "Evelin" al S.R.L. "Evelin di Costacurta", publicitatea cu referire la promovarea pachetului de servicii turistice al Agenției turistice "Holiday service", spotul publicitar difuzat de Compania SUN Communication „Pot să o testez două luni” cu referire la testarea televiziunii și multe alte exemple pe care le putem vizualiza chiar prin intermediul publicității stradale, a panourilor afișate, care prezentau/prezintă denigrator imaginea femeii, utilizând feminitatea în calitate de obiect sexual, și promovând stereotipuri care limitează drepturile femeii. La nivel european publicitatea sexistă este de asemenea condamnată, reflectându-se prin adoptarea mai multor instrumente internaționale ce reglementează domeniul drepturilor omului. Drepturile femeilor și fetelor sunt o parte inalienabilă integrală și indivizibilă ale drepturilor universale ale omului și realizarea acestora reprezintă o condiție a dreptății sociale și nu trebuie să fie privite în izolare. În societățile moderne media dispune de un potențial imens pentru schimbarea socială, deoarece poate împiedica sau accelera schimbările structurale în calea respectării drepturilor omului.

În această ordine de idei, ținând cont de legislația națională și standardele europene, considerăm că agenții de publicitate urmează să respecte liniile directorii cu privire la promovarea limbajului non-sexist și prezentarea imaginilor lipsite de stereotipuri, excluzând totodată utilizarea materialelor violente sau degradante.

Rezoluția Parlamentului european din 3 septembrie 2008 privind impactul marketingului și al publicității asupra egalității dintre femei și bărbați stipulează că publicitatea care transmite mesaje discriminatorii și/sau degradante din perspectiva de gen, precum și toate tipurile de stereotipuri de gen constituie un obstacol în calea realizării unei societăți moderne și egalitare. Totodată, este extrem de important ca publicitatea să respecte o serie de norme obligatorii, etice și/sau juridice și/sau coduri de conduită existente, care să împiedice reclamele să comunice mesaje discriminatorii sau degradante bazate pe stereotipuri de gen,

precum și incitarea la violență. De asemenea, Rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nr. 1751 din 25 iunie 2010 privind Combaterea stereotipurilor sexiste din mass-media reiterează ideea că persistența stereotipurilor sexiste în mass-media, circumscriind femeile și bărbații la rolurile atribuite în mod tradițional de societate, în cazul dat - femeile ca obiecte sexuale, constituie o piedică pentru egalitatea genurilor.

Urmare standardele europene menționate se înaintează modificări la **Legea nr. 1227-XIII din 27 iunie 1997 cu privire la publicitate**, prin care se propun a fi incluse criteriile publicității neadecvate și publicitatea sexistă, în final menționându-se că astfel de publicitate este interzisă.

Completările propuse pentru **Codul Electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997** sînt în concordanță cu prevederile Convenției ONU asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei (art.4); recomandările experților ODIHR /OSCE, care indică asupra asigurării de șanse egale pentru femei și bărbați nu doar de jure, ci și de facto prin măsuri speciale. Includerea dimensiunii de gen în organizarea și desfășurarea campaniilor electorale pentru alegerile în organele la nivel național și local, monitorizarea regulată a progresului în vederea realizării echilibrului de gen pe listele electorale și alte procese de selectare a candidaților, campaniile de informare și sensibilizare adresate publicului general privind participarea echilibrată a femeilor și bărbaților la toate nivelele vieții politice și publice, reprezintă elemente care indică voința politică în domeniu. Ghidați de aceste rigori internaționale considerăm binevenite propunerile de modificare a Codului electoral.

Reieșind din rolul sindicatelor de apărare a drepturilor și intereselor profesionale, economice, de muncă, sociale colective și individuale ale membrilor lor, la **Legea sindicatelor nr. 1129-XIV din 7 iulie 2000** se propun modificări care vor consolida drepturile de bază a acestora și pe segmentul ce ține de domeniul de asigurare a principiului asigurării egalității de șanse între femei și bărbați .

În contextul asigurării dreptului copilului la un standard minim de viață, îndeplinirii obligațiilor de întreținere și creștere a copiilor minori după divorțul părinților s-a propus de extins durata de plată a pensiei alimentare pentru copil, după analogie cu situațiile de pierdere a unuia dintre întreținătorii copilului. Statistica divorțurilor denotă faptul că copiii după divorț în marea majoritate rămîn sub supravegherea mamelor, iar, reieșind din diferențele de salarii după criteriul de sex, femeile dețin circa 72.4% din salariul bărbaților. Această dură situație se

răsfîrînge direct asupra calității vieții acestei familii monoparentale, și se reiterează o situație de discriminare față de copii care fac parte tot din familii monoparentale dar pe un alt motiv, după cum am menționat de pierderea întreținătorului și, unde statul intervine cu politici de protecție mult mai favorabile. Astfel, art.74 alineatul (1) al **Codul Familiei** nr. 1316-XIV din 2 octombrie 2000 se propune sa se completeze cu prevederi ce ar asigura respectarea principiilor solidarității și echității sociale în politicile elaborate cu privire la respectarea drepturilor copiilor care sunt prioritare în țară.

Totodată, ca argumente convingătoare aducem și unele date statistice care confirmă și justifică propunerea de modificare înaintată. Astfel în conformitate cu datele Recensămîntului populației din 2004, în Republica Moldova erau 949.617 cupluri conjugale, dintre care 234.177 cupluri fără copii, 539.239 cu copii, 154.712 mame cu copii și 21.489 tați cu copii. Prin urmare, din cuplurile conjugale, 56,8% au copii, 24,7% sînt fără copii, 16,3% sînt mame cu copii și 2,3% sînt tați cu copii. Reieșind din datele prezentate fapt care este și în conformitate cu prevederile Art. 48 al Constituției Republicii Moldova în cadrul familiei soții sunt egali în drepturi și dispun de îndatoriri egale în calitate de părinți de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor indiferent de faptul dacă conviețuiesc împreună sau separat.

Rolul Inspectoratului de Stat al Muncii în calitatea sa de organ de control al respectării legislației în domeniul muncii, regulilor de securitate și protecție a salariaților la locul de muncă a fost complementat și cu competențe ce țin de asigurarea de către angajatori a respectării principiului egalității de șanse între femei și bărbați. Astfel, **Legea nr.140-XV din 10 mai 2001 privind** Inspectoratul de Stat al Muncii a fost armonizată în concordanță cu recomandările parvenite atît din partea experților internaționali și naționali. Includerea explicită a realizării de către Inspectoratul de Stat al Muncii a controlului respectării de către angajator a principiului egalității între femei și bărbați la muncă, va îmbunătăți considerabil valorificarea principiului menționat.

Codul penal nr.985-XV din 18 aprilie 2002 stabilește egalitatea în fața legii și răspundere penală a persoanelor care au săvîrșit infracțiuni, și în acest context se propune modificarea normei art.159 CP, care conține o conotație directă cu referire la protejarea drepturilor reproductive a femeilor. Planificarea familială și sănătatea reproducerii reprezintă părți integrante a drepturilor omului. Statele, stabilind anumite garanții legislative în domeniul ocrotirii sănătății reproductive a omului, oferă oportunități pentru realizarea liberă de către orice persoană a drepturilor sale la reproducere și beneficierea de servicii de planificare familială.

Femeile și bărbații sunt grupuri de muncă principale pe piața muncii. La ora actuală, problemele de asigurare a egalității de gen pe piața muncii reprezintă o preocupare crescândă la nivelul global, în special în regiunea ECE/CSI, incluzând Republica Moldova. Această tendință este confirmată de angajamentele globale conform Tratatelor ONU, incluzând CEDAW. Domeniul muncii este de fapt cel mai semnificativ domeniu unde importanța asigurării respectării drepturilor și șanselor egale pentru femei și bărbați reprezintă prin sine un rezultat real al asigurării de facto a acestei egalități. **Codul Muncii nr.154-XV din 28 martie 2003** anterior conținea mai multe prevederi protecționiste la adresa femeilor, condiții speciale create pentru femei pentru o grija mai bună din partea Statului, care de fapt aveau un impact negativ asupra plasării în câmpul muncii a femeilor și dezvoltării pieței muncii în republică în general. Propunerile înaintate pentru articolul 124, va oferi oportunitate tatălui copilului sau unuia din bunei să utilizeze concediul parțial plătit pentru îngrijirea copilului.

Orientându-ne la prevederile Recomandării nr. R(96) 5 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind Reconcilierea vieții de familie cu cea profesională (Adoptată de CM la 19 iunie 1996) și rezultatele studiilor sociale⁵ realizate în statele membre ale Uniunii Europene focusate pe divizarea egală a rolurilor femeilor și bărbaților în viața publică și privată, s-a propus includerea concediului paternal, ca alternativă, în contextul excluderii aspectelor de discriminare după criteriul de sex la angajare și în câmpul muncii.

Articolul 374 al Codului Muncii a fost complementat în contextul armonizării cu modificările operate în Legea nr.140-XV din 10 mai 2001 privind Inspectoratul de Stat al Muncii. În acest context printre atribuțiile Inspectoratului de Stat al Muncii, se regăsesc controlul respectării de către angajator a obligațiilor de prevenire și excludere a cazurilor de discriminare după criteriul de sex și hărțuire sexuală în relațiile de muncă.

Normele propuse pentru **Legea nr. 412-XV din 9 decembrie 2004 cu privire la statistica oficială** asigură armonizarea în corespundere cu Comentariile finale ale Comitetului ONU privind eliminarea discriminării față de femei și cu prevederile art.22 al Legii nr.5-XVI din 9 februarie 2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, prin care sînt încorporate competențe de colectare, prelucrare și generalizare a informației statistice dezagregate pe criteriul de sex pentru Biroul Național de Statistică.

Legea nr. 5-XVI din 09 februarie 2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați: modificările operate vizează includerea noilor

⁵ Between Paid and Unpaid Work: Family Friendly Policies and Gender Equality in Europe, Vilnius, 2006, edited by Jolanta Reingardiene; Men Do It! Stories of Fathers on parental leave, Center for Equality Advancement, Vilnius, 2005

definiții și anume principiul egalității între femei și bărbați, audit de gen, bugetare sensibilă la dimensiunea de gen, instigare la discriminare după criteriul de sex, victimizare, discriminare prin asociere după criteriul de sex, hărțuire, Consiliul coordonator în domeniul gender; includerea măsurilor afirmative pentru a asigura o reprezentare mai înaltă a femeilor în funcțiile decizionale – asigurarea unei cote de participare minimă 40% a unuia din sexe în ocuparea de funcții publice la nivel central și local; încurajarea femeilor de a participa în viața politică; îmbunătățirea mecanismului instituțional la nivel național și local prin fortificarea verigilor existente instituționale – constituirea Consiliului coordonator în domeniul gender în cadrul autorităților publice centrale . Pentru a preveni și a exclude situațiile de discriminare după criteriul de sex și hărțuire sexuală la locul de muncă se propun completări cu referințe la obligația angajatorilor de a asigura informarea tuturor angajaților cu privire la interzicerea acțiunilor de discriminare și a hărțuirii sexuale la locul de muncă, inclusiv prin afișarea în locuri vizibile a prevederilor respective din cadrul regulamentelor interne ale unităților precum și răspunderea pentru faptele de discriminare prevăzute de legislație. Pentru a elimina stereotipurile din societate cu referire la statutul/imaginea femeii și a promova respectarea drepturilor omului cu accent prioritar pe domeniul asigurării egalității pentru bărbați și femei, se propun prevederi ce țin de competența Ministerului Educației. Totodată, pledăm pentru îmbunătățirea mecanismului de raportare pe segmentul asigurării egalității de gen, precum și desfășurarea atribuțiilor autorităților publice centrale și locale.

Binevenite sînt și propunerile cu privire la modalitatea de soluționare a cazurilor de discriminare după criteriul de sex, conformate la mecanismul instituțional prevăzut în cadrul Legii nr.121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității, elemente ce lipseau anterior din legea cadru.

Recunoscînd că mass-media are un rol important în formarea atitudinilor și valorilor sociale și oferă un imens potențial în calitate de instrument pentru schimbări sociale se propun și completări la **Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27 iulie 2006**. Situațiile identificate în societatea moldovenească cu privire la discriminarea după criteriul de sex în mass-media și publicitate, recomandările studiilor realizate referitor la monitorizarea presei au condus după sine propuneri de racordare a prevederilor legale naționale la standardele internaționale. Definirea noțiunii de publicitate sexistă și încorporarea unor linii directorii cu privire la asigurarea respectării principiului de egalitate între femei și bărbați, vor asigura protejarea demnității și prezentarea imaginii pozitive a femeii în viața publică și privată, excluderea stereotipurilor din mesajele media. Mai mult decît atît, actualmente se aduce în discuție tot mai des, rolul educațional și formativ al mass-media: mijloace de informare în masă fac mult mai mult decît doar „reflectare” a

unor realități sau cutume. Mass-media este o putere incontestabilă în special pentru faptul că formează și re-crează realitatea, normele culturale. Media și discursurile mediatice facilitează procesul de socializare de gen și educație pentru viața socială, influențează deciziile și comportamentele umane; transmite stereotipuri și modele sociale; impune constrângeri, promovează standarde și valori.

Luând în considerație recomandările Comitetului ONU asupra Raportului național periodic doi și trei adresate Guvernului în 2006 vis-a-vis de fortificarea mecanismului instituțional de la nivel local se propun modificări la **Legea nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală** în scopul de asigurare a implementării, monitorizării și coordonării politicilor la nivel local.

Experiența de a institui la nivel local funcția de unitate gender în cadrul Direcțiilor/Secțiilor asistență socială și protecția familiei s-a soldat cu lichidarea acesteia în procesele de reformă, specialiștii respectivi activând în funcțiile date doar pe parcursul a doi ani 2006-2007. Analiza activității acestor specialiști a confirmat faptul că unitățile gender urmează a fi instituite în aparatul Consiliului raional, împuternicit cu atribuții de coordonare și responsabilizare a tuturor structurilor desconcentrate și descentralizate din teritoriu. Inovator este și faptul că rolul de unitate gender este prevăzut chiar și pentru administrația publică locală de nivelul I – în cadrul primăriilor, reprezentat de secretarul acestora. Astfel, structurat și poziționat mecanismul instituțional din domeniu la nivel local va fi mai viabil și lucrativ. Important este faptul că responsabilitatea majoră pentru realizarea politicilor din domeniul egalității de gen le revine factorilor de decizie, și anume președinților de raioane și primarilor.

Legea nr.170-XVI din 19 iulie 2007 privind statutul ofițerului de informații și securitate au fost armonizate în corespundere cu principiile de egalitate și echitate pentru femei și bărbați și dreptul ambelor sexe la reconcilierea vieții de familie cu cea profesională, excluzându-se aspectele discriminatorii cu referire la femeile încadrate în serviciul respectiv.

Pentru a asigura scopurile propuse cu referire la participarea echilibrată a femeilor și bărbaților în viața politică, inevitabile în acest sens sînt modificările propuse pentru **Legea nr. 294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice**, care vin în corespundere cu prevederile Convenției ONU asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei (art.7, art.4) și a Recomandării Rec(2003)3 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind participarea echilibrată a femeilor și bărbaților în procesul decizional politic și public. Astfel, s-a ținut cont de faptul, că participarea echilibrată a ambelor sexe la toate nivelele

vieții politice și publice, inclusiv la nivel decizional este o cerință de respectare a drepturilor omului care poate asigura o funcționare mai bună a societății democratice. Pentru realizarea scopului de participare egală a femeilor și bărbaților, urmează să fie respectat pragul de paritate, pentru care rata de participare minimă se consideră a fi 40% pentru unul din sexe⁶. Impunerea în articolul 17 al legii nominalizate respectării prevederilor Legii nr.5-XVI din 09 februarie 2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, va condiționa îmbunătățirea promovării femeilor pe scara ierarhică a partidelor politice.

Pentru **Codul contravențional nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008** se propune o normă pentru sancționarea publicității sexiste, asigurând astfel armonizarea cu modificările înaintate pentru Legea nr. 1227-XIII din 27 iunie 1997 cu privire la publicitate. În urma operării modificărilor și completărilor în actele legislative menționate mai sus, va fi posibilă alinierea politicilor naționale la documentele prioritare ale Organizației Națiunilor Unite și Consiliului Europei în domeniul egalității de gen. Adoptarea documentului va confirma voința politică și angajamentul statului de a realiza egalitatea de gen.

Aceste modificări la cadrul legislativ au fost prezentate și în cadrul atelierului de lucru “Legea cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați: elaborarea mecanismelor pentru eliminarea discriminării pe criterii de sexe”, organizat de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei în colaborare cu UN Women, în contextul vizitei de lucru al experților independenți ai grupului de Lucru ONU privind Discriminarea Împotriva Femeilor în Legislație și Practică, constituit de către Consiliul pentru Drepturile Omului prin Rezoluția 15/23 din 1 octombrie 2010, compus din cinci experți independenți din diferite regiuni geografice. Conform mandatului său, Grupul de Lucru a avut drept sarcină să facă recomandări privind îmbunătățirea legislației și a mecanismelor de implementare, cu scopul de a contribui la realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului, în special obiectivul 3 ce ține de promovarea egalității de gen și abilitării femeilor. Proiectul în cauză a fost apreciat și susținut de experții menționați cu recomandarea de a promova aceste modificări și de consolida astfel cadrul legislativ privind asigurarea egalității între femei și bărbați. Fundația Est-europeană în parteneriat cu mai multe organizații locale și internaționale, cu suportul financiar al Guvernului Suediei și companiei Gas Natural Fenosa în Moldova, a reunit la Chișinău oficiali, diplomați, experți, reprezentanți ai lumii de

⁶ Recommendation CM/Rec(2007)17 of the Committee of Ministers to member states on gender equality standards and mechanisms

afaceri și ai mediului academic, mass-media pentru a promova prin pledoarie și decizii egalitatea genurilor. Conferința internațională cu genericul „Egalitatea de gen pentru o societate durabilă” din 20 noiembrie 2012 a avut ca scop de a promova egalitatea de gen în sfera publică și politică, în afaceri și în societatea civilă și de a oferi recomandări privind consolidarea rolului femeii în procesele de luare a deciziilor la nivel central și local. Evenimentul a cuprins trei sesiuni tematice: (i) egalitatea de gen în societate; (ii) participarea femeilor în sfera politică și serviciul public; (iii) femeile în sfera de afaceri: realități, experiențe, tendințe. La conferință au participat Prim-ministrul Republicii Moldova, Ambasadori, miniștri, reprezentanți ai instituțiilor de stat, unităților pentru politicile de gen din administrația publică centrală, reprezentanți ai sectorului de afaceri, societății civile, comunității internaționale și diplomatice, experți independenți și mass-media. Participanții au examinat situația curentă din domeniu, au fost antrenați într-un schimb de experiență privind oportunitățile și provocările în domeniul abilitării femeilor în sfera politică, socială și economică nu numai din societatea moldovenească dar și de peste hotarele ei. Dezbaterile din cadrul conferinței au generat adoptarea unei rezoluții cu recomandări și acțiuni de urmat⁷, inclusiv dedicate armonizării legislației naționale la standardele internaționale din domeniu. Astfel acest proiect vine în tandem cu această rezoluție și recomandări formulate Guvernului.

Proiectul înaintat va asigura realizarea angajamentelor asumate de Republica Moldova în promovarea egalității de gen în viața economică, politică și socială a femeilor și bărbaților, aceasta constituind baza respectării drepturilor umane fundamentale ale tuturor cetățenilor țării. Astfel, adoptarea acestui proiect de lege va permite eficientizarea și orientarea atît a resurselor umane, cît și financiare pentru realizarea diverselor politici sectoriale prin prisma dimensiunii de gen, avînd un impact pozitiv asupra calității vieții tuturor cetățenilor.

Proiectul de lege nominalizat necesită mijloace financiare suplimentare numai pentru concediul paternal. Calculul estimativ al mijloacelor necesare pentru acordarea concediului paternal taților copiilor nou-născuți a fost efectuat în două scenarii: primul pentru un concediu de 14 zile calendaristice, și al doilea pentru 28 zile calendaristice. Astfel, necesarul de mijloace suplimentare în cazul acordării concediului paternal în mărime de 14 zile calendaristice:

anul 2013

$8900 \times 14 \times 130,10 \times 1,265 = 20,5 \text{ mil. lei}$

inclusiv în sectorul bugetar:

$1827 \times 14 \times 130,10 \times 1,265 = 4,2 \text{ mil. lei}$

⁷ <http://infoeuropa.md/politici-sociale/conferinta-internationala-egalitatea-de-gen-pentru-o-societate-durabila/>

anul 2014

$8900 \times 14 \times 143,70 \times 1,265 = 22,65$ mil. lei

inclusiv în sectorul bugetar:

$1827 \times 14 \times 143,70 \times 1,265 = 4,65$ mil. Lei

În cazul concediilor cu o durată de 28 zile, necesarul de mijloace suplimentare în cazul acordării concediului paternal în mărime de 28 zile calendaristice:

anul 2013

$8900 \times 28 \times 130,10 \times 1,265 = 41,0$ mil. lei

inclusiv în sectorul bugetar:

$1827 \times 28 \times 130,10 \times 1,265 = 8,4$ mil. lei

anul 2014

$8900 \times 28 \times 143,70 \times 1,265 = 45,3$ mil. lei

inclusiv în sectorul bugetar:

$1827 \times 28 \times 143,70 \times 1,265 = 9,3$ mil. lei

Celelalte propuneri nu necesită cheltuieli pentru asigurarea implementării acestora. Astfel la nivel central cheltuielile pentru prevederile proiectului în cauză urmează a fi suportate din contul și în limita mijloacelor financiare prevăzute în bugetul de stat pentru organele cu competență în domeniu, iar la nivel local – din contul și în limita mijloacelor financiare prevăzute în bugetele unităților administrativ-teritoriale.

Ministru

Valentina BULIGA